

OPONENTSKÝ POSUDOK DIZERTAČNEJ PRÁCE

Fakulta výtvarných umění VUT v Brně

Doktorský studijní program: Umění ve veřejném prostoru a umělecký provoz

Doktorandka: Mgr. Jana Písaříková

Název práce: Archívy a dokumentace performance art: hledání cesty mezi historií a mýtem

Vedúci: Prof. Tomáš Ruller, akad. soch.

Oponentka: Mgr. Barbora Šedivá, Ph.D.

- aktuálnosť zvolenej témy

Téma archívov, mapovania a dokumentácie patrí dnes, nielen na miestnej umenovednej a umeleckej scéne, k tým najfrekvencovanejším. Neznamená to však, že ide o dostatočne kvalitne prebádanú oblasť a sama autorka v dizertačnej práci spomína aktuálnu „posadnutosť archívmi“. Po zoznámení sa s jej prístupom je zjavné, že jej práca má iné a kritické východiská. Archívy jej slúžia ako nástroj pochopenia konkrétnej umeleckej oblasti performance art - cez poznanie rôznych prístupov a foriem archívov a archivovania sa autorka pokúša o vlastné redefinovanie performance art a ďalších foriem efemérneho umenia.

Pri uvažovaní o archívoch sa podľa môjho názoru však nedá nevyhnúť i otázkam súvisiacim s ideológiou uchovávanía kultúrneho dedičstva, otázkam autorstva, nadobudnutia jednotlivých archivovaných materiálov a tiež spôsobom distribúcie, sprostredkovania a demokratizácie prístupu k nim. Rozhodujúci je tiež spôsob klasifikácie, vyhľadávania či kritického výberu archivovaných dát. Autorkino vymedzenie témy považujem za vhodné, myslím si však, že by bolo dobré v práci aspoň podotknúť ideologické a politické aspekty problematiky archívov a archivovania. Tým viac, že diela z oblasti performance art i umenia nových médií sú často nositeľmi práve politických a spoločensko-kritických obsahov.

- naplnenie stanoveného cieľa

Cieľom dizertačnej práce bolo charakterizovanie vzťahu medzi performance art a archívmi a poukázanie na premeny tohto vzťahu. Na základe poznania a výkladu relevantnej teórie sa autorke tento cieľ v práci podarilo naplniť. Ťažiskovou tu potom bola otázka vzťahu dokumentácie performance a živej akcie, resp. tážanie sa po rovnocennosti ich sledovania.

Autorka v závere práce konštatuje, že sa jej v rámci štyroch kapitol podarilo doložiť, že dokument a živá performancia sú „vzájemne zástupné entity“ (s. 152). Práci by v tomto smere pomohlo, ak by v jednotlivých kapitolách toto svoje poznanie detailnejšie, vždy vo vzťahu k riešenej téme, formulovala. Po prečítaní niektorých kapitol totiž nie je úplne zjavné, či a ako vedú k tomuto poznaniu.

- metodológia a formálna úprava

Okrem analyticko-komparatívnej metódy v teoretickej časti realizovala autorka i praktický výskum. Detailné predstavenie jednotlivých navštívených archívov a tiež metodologických postupov, akými sa v nich pracuje, patrí k jedinečným informačným zdrojom pre ďalšie odborné spracovanie. Oceňujem aplikáciu nadobudnutých poznatkov zo zahraničia vo vlastnej práci na archíve MAP a poukázanie na možné inšpirácie v každom z archívov. Formálne práca spĺňa štandardné náležitosti. Je písaná zrozumiteľným jazykom,

objasňuje i základné pojmy. V každej z častí by som ale uvítala lepšiu dokumentáciu, detailnejší pohľad do navštívených archívov i vlastných realizovaných výstav. Obzvlášť v prípade, ak v texte riešime spôsob „ako“ sa dá efemérne umenie dokumentovať a archivovať. Vizuálny aspekt archívov (alebo inej formy sprostredkovania umenia) podľa môjho názoru nie je v tomto prípade zanedbateľný.

- praktická časť výskumu

Praktickou časťou výskumu bola realizácia troch kurátorských projektov a media archívu Fakulty výtvarných umení v Brne. Vďaka tejto časti práce si doktorandka v praxi overovala vlastné tézy. V popise realizovaných výstav sa však zamerala viac na vystavené diela, než na vlastnú kurátorskú prácu. V tomto prípade je ale tá veľmi podnetná a doplnila by celú dizertačnú prácu o pohľad na aplikovanie autorkinho uvažovania v praxi.

Druhou praktickou časťou práce je realizácia media archívu MAP - media archive presents Fakulty výtvarných umení. Je zjavné, že databáza má aktuálne svoje limity – ako po technickej, tak i obsahovej stránke – čoho si je autorka sama vedomá, keďže ide o rozpracovaný projekt. Je to ale určite časť práce, ktorú má zmysel ďalej rozvíjať. Databáza, ktorá sa venuje lokálnej histórii mediálneho umenia, no nielen toho, ktoré je realizované v rámci výuky na FaVU, je podľa môjho názoru pre poznanie a pochopenie (nielen lokálnych) dejín naozaj potrebná.

- zhrnutie

Vzhľadom na aktuálny stav archívov performance art v miestnych umeleckých inštitúciách je predkladaná dizertačná práca ojedinelým a zásadným príspevkom do inak aktuálneho odborného diskurzu. Dizertačná práca dokazuje teoretické znalosti autorky a tiež množstvo práce odvedenej v praktickej časti projektu, preto ju odporúčam k obhajobe a Jane Písaříkovej udelenie akademického titulu Ph.D.

- otázky do diskusie

Ako sa vyvíjal vzťah performance art a archívu v kontexte vývoja umenia nových médií a digitálnych technológií?

V časti venovanej osobným archívom a zbierkam miestnych kurátorov a umelcov sa pýtate: „Je ovšem pozice těchto archivů skutečně výjimečná z hlediska jejich geopolitické lokace v kontextu východní a střední Evropy?“ (str. 68). Skúste odpoveď na túto otázku viacej rozviesť. Aká je Vaša skúsenosť zo zahraničných pobytov a pohľad „západnej“ umenovedy na podobné umelecké aktivity v stredovýchodnej Európe?

V práci a to nielen v samotnom názve, ale tiež na viacerých miestach spomínate „mýtus“ - ako tento pojem chápete Vy? Ako s mýtom pracujete vo Vašich výstavách a pri realizácii archívu MAP?

V Brne, 7. 9. 2016

Mgr. Barbora Šedivá, Ph.D.